PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 7 Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, środa 9 stycznia 1929 r.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

POLSKA A Z. S. R. R.

Meżdunarodnaja Żizń Nr. 12 w art. W. Borowskiego omawia dziesiątą rocznicę niepodległości Polski i jej stosunek do ZSRR. Państwo Polskie powstało w 1918 roku, w rok po rewolucji październikowej, która obaliła na zawsze ustrój burżuazyjny i obszarniczy byłego Imperjum Rosyjskiego. Podstawą prawną istnienia państwa polskiego stał się traktat Wersalski. Zwycięskie mocarstwa, które zadośćuczyniły aspiracjom Polski na Zachodzie, nie poszły odrazu na rękę tym aspiracjom na Wschodzie. Francja i Anglja były pewne restauracji burżuazyjnego rządu rosyjskiego i broniły praw przyszłej zjednoczonej i niepodzielnej Rosji, lecz gdy nadzieje te zbankrutowały, zaczęły mocarstwa popierać ofenzywę wojsk polskich na Wschodzie. W 1919 roku rozpoczęła się polska okupacja Galicji Wschodniej. Przyłączenie tego terytorjum do Polski uzyskało sankcję mocarstw dopiero w 1923 roku. Traktat ryski przeprowadził granicę pomiędzy Polską a ZSRR i ostatnim krokiem na drodze ku ustaleniu obecnych stosunków terytorjalnych było zajęcie Wileńszczyzny przez gen. Żeligowskiego. W wyniku tych wydarzeń Polska uzyskała terytorjum które obejmuje 388,4 tysięcy klm. kw., zamieszkałych przez 30 miljonów ludności, w tem przez 10 miljonów mniejszości narodowych. W ciągu 10 lat swego istnienia nie zdołała Polska zespolić tą ludność i te terytorja w jedną zwartą całość. Polska posiada dzięki swym naturalnym bogactwom pomyślne podstawy rozwoju gospodarczego i w ciągu 10 lat burżuazja polska osiągnęła częściowej stabilizacji kapitalizmu. Lecz proces tej stabilizacji odbywał się wśród ciągłych kryzysów, które niejednokrotnie powodowały stałe przesilenie i doprowadziły do bankructwa demokracji parlamentarnej, jako ustrojowego systemu klasowej władzy burżuazyjnej. Przewrót państwowy w maju 1926 roku stworzył warunki dla urzeczywistnienia stabilizacyjnych projektów kapitalizmu polskiego. Równocześnie w ciągu dwu i pół lat dyktatury faszystowskiej wyszły na jaw wszystkie wewnętrzne niedomagania kapitalizmu polskiego. Drugie dziesięciolecie istnienia Polski rozpoczyna się pod znakiem spotęgowanej walki klasowej i narodowościowej. Stosunki narodowościowe w Polsce posiadają szczególne znaczenie. Mniejszości narodowe stanowią 31% ludności. Polityka państwa polskiego w stosunku do mniejszości oparta jest na ucisku i zasadach nacjonalistycznych. Rząd marszałka Piłsudskiego zmienił nieco kierunek polityki narodowościowej swych poprzedników, dążąc do porozumienia z demokratycznym i radykalnym odłamem społeczeństwa ukraińskiego i białoruskiego i osiągając porozumienie z burżuazją niemiecką i żydowską, lecz polityka ta dąży wyłącznie do wytworzenia sytuacji, która sprzyjałaby planom ofenzywy przeciwko ZSRR, i nie przeszkodziła bynajmniej krwawym wydarzeniom we Lwowie. Polityka zagraniczna Polski oparta jest od pierwszych chwil jej istnienia na współpracy z Francją i Anglją. Postanowienia traktatu Wersalskiego zostały wzmocnione przez zawarcie konwencyj wojennych z Francją i Rumunją. Ścisła współpraca z Francją jest dogmatem polityki polskiej i utrwala zależność Polski od stosunków między zwycięskiemi mocarstwami a Niemcami. Zwolennicy marszałka Piłsudskiego sądzą, że Polska dążyć powinna: 1) do uregulowania swych stosunków z Niemcami, 2) do zachowania neutralności w stosunku do państw Małej Ententy, 3) do skierowania polsko-rumuńskiego sojuszu przeciwko ZSRR, 4) do utworzenia skierowanego przeciwko ZSRR bloku państw baltyckich i 5) do utworzenia niezależnych od ZSRR Ukrainy i Białorusi na podstawie federacji tych państw z Polską. Na progu drugiego dziesięciolecia Polski polityka polska oparta jest w dalszym ciągu na współpracy z Francją i Rumunją. Sytuacja polityczna wysuwa przed Polską trzy zagadnienia: zagadnienie stosunków polsko-niemieckich, zagadnienie polsko-litewskie i zagadnienie polsko-sowieckie. W ciągu 10 ubiegłych lat mogła Polska stwierdzić olbrzymie znaczenie polsko-sowieckich stosunków dla sprawy pokoju na Wschodzie Europy. Po zawarciu traktatu ryskiego Polska zawarła z ZSRR szereg konwencyj, które stworzyły podstawę normalnych stosunków. Przeszkodą dla zupełnego uregulowania stosunków stanowił dotychczasowy pogląd Polski, że względem „Bolszewji" można sobie na wszystko pozwolić, nie licząc się zupełnie z prawem międzynarodowem. Na czoło zagadnienia stosunków polsko-sowieckich wysunęło się zagadnienie zawarcia gwarancyjnego paktu i traktatu o nieagresji. Polska dotychczas unikała zawarcia tych traktatów, ze względ-

du na swe zobowiązania w stosunku do Ligi Narodów. W zakresie stosunków gospodarczych nastąpiło w ciągu ostatnich lat pewne ożywienie, lecz przeszkodę stanowi brak traktatu handlowego. Rozpoczęte w 1928 roku rozmowy na temat zawarcia tego traktatu dały niespodziewany wynik. Delegaci polscy, pp. Hołówko i Sokołowski, opuścili Moskwę po dwudniowym pobycie, nie składając nawet zwykłych wizyt kurtuazyjnych. W ciągu ostatnich 2 lat stosunki między Polską a ZSRR zostały zakłócone na tle akcji przeciwskowieckiej na Zachodzie przez zamordowanie Wojkowa, zamach na Lizarewa i szereg innych wydarzeń, które sworzyły nadzwyczaj ciężkie warunki dla pracy poselstwa ZSRR w Warszawie. Ożywiła się akcja rosyjskiej i ukraińskiej emigracji w Polsce, prasa polska rozpoczęła kampanje na korzyść oderwania Ukrainy od ZSRR, minister Zaleski i nacz. Hołówko kilkakrotnie występowali przeciwko ZSRR. Powołując się na art. Spektatora w „Głosie Prawdy", pismo twierdzi, iż politycy polscy oczekują rozwoju „rozkładowego procesu rosyjskiego" i oświadcza, że oczekiwania te tłómacza wiele rzeczy z zakresu stosunków polsko-sowieckich.

Prasa emigracyjna omawia nadal wyrok w sprawie Woyciechowskiego.

Wozroždenije 6.I ogłasza art. Jabłonowskiego, w którym omawia głosy prasy polskiej. Prasa ta usiłuje usprawiedliwić okrutny wyrok przez tą okoliczność, iż ma on odpowiadać poczuciu sprawiedliwości społeczeństwa polskiego. Poczuciu temu widocznie odpowiadało również zwolnienie morderców Trajkowicza od wszelkiej odpowiedzialności. Wyrok w sprawie Woyciechowskiego nie jest wyrokiem, lecz kaźnią, która jest skutkiem krótkowzrocznej, tchórzliwej i niemoralnej polityki. Przestępstwa polityczne wydarzają się wszędzie, lecz tylko w Warszawie sądy podporządkowują sprawiedliwość względom politycznym i tylko w Warszawie prasa usiłuje usprawiedliwić tego rodzaju politykę.

Gołos 4.I zaznacza w art. wst., iż wyrok w sprawie Woyciechowskiego wzbudziłby zdziwienie, o ileby nie rozumiano, iż jest to gest polityczny. 15 lat temu w sądach warszawskich istniały przepisy, które żądały, aby wyroki sądowe oparte były wyłącznie na prawie. W ciągu 15 lat nowi sędziowie warszawscy zapomnieli widocznie o tych przepisach.

Wozroždenije 3.I. oświadcza, iż wyrok w sprawie Woyciechowskiego budzi tem większe zdziwienie, iż sąd nie uznał Lizarewa osobą urzędową. Prawo polskie daje Woyciechowskiemu możność apelacji i wszyscy ci, którym zależy na sprawiedliwości i zasadach humanitarnych, wierzą, że obrońcy Woyciechowskiego skorzystają z tej możności i że sąd polski naprawi błąd uczyniony w pierwszej instancji.

EMIGRACJA ROSYJSKA A POLSKA.

Dni 6.I ogłaszają art. Kiereńskiego o międzynarodowej sytuacji ZSRR. Na Dalekim Wschodzie sytuacja ta doznaje pogorszenia, za które winę ponoszą bolszewicy. Opinja rosyjska nie orjentuje się w ścisłym związku, który istnieje między ciężką międzynarodową sytuacją Rosji a istnieniem władzy sowieckiej w ZSRR, lecz orjentuje się w tem doskonale opinja polska. Pisma polskie oświadczają, iż nie cieszą się z perspektywy rychłego upadku rządu sowieckiego w Rosji i cała polska polityka zagraniczna skierowana jest na to, aby w Rosji trwał jeszcze w ciągu 15 — 20 lat rozkładowy ustrój sowiecki. Rosja rewolucyjna proklamowała w 1917 roku niepodległość Polski, lecz Polacy nie chcą się liczyć z potęgą nacjonalizmu rosyjskiego i marszałek Piłsudski marzy o utrwaleniu dobrobytu Polski nad grobem jej „wschodniego wroga". Rosja nie wkroczy na tory tej błędnej polityki. Niepodległość Polski pozostanie nazawsze dogmatem polityki zagranicznej państwa rosyjskiego na zachodniej granicy Rosji.

Carskij Wiestnik 6.I w art. p. t. „Rosja i Polska" (Kiersnowskiego), oświadcza, że stosunki polsko- rosyjskie nacechowane są szczególnem naprężeniem. Szowinizm Polaków napełnia serca miljonów Rosjan nienawiścią. W 1920 roku zwyciężeni przez marszałka Piłsudskiego bolszewicy zawarli traktat ryski, który oddał 4 miljony ludności rosyjskiej w gubernjach Mińskiej i Wołyńskiej pod władzę „państwa Białego Orła". ludność ta żyje pod wszechstronnym uciskiem, szkoły rosyjskie ulegają zamknięciu, cerkwie rosyjskie są burzone i otrzymywany z ich rozbiórki materjał budowlany idzie na brukowanie ulic w miastach polskich. Polacy nie ponoszą jednak pełni winy za istniejącą sytuację. Polsko-rosyjska walka trwa od wieków. Rozbiór Polski był koniecznością dziejową i dokonany był w celu likwidacji ogniska anarchji i niepokojów, jakim była Rzeczpospolita szlachecka. Najznośniej czuli się Polacy w Austrji. W Niemczech żyli Polacy pod uciskiem pruskim, lecz Niemcy przyczyniły się do rowoju gospodarczego ziem polskich. W zaborze rosyjskim panował ucisk religijny i kulturalny. Sytuacja Polaków w Rosji podobna była do sytuacji Ormian w Turcji. Rząd rosyjski mścił się na Polakach za ucisk ludności ruskiej w Polsce w XVI i XVII wiekach. Rosja zrozumiała zbyt późno, iż korzystająca z autonomji Polska w granicach Rosji mogła być buforem pomiędzy Rosją a Niemcami i ludność rosyjska wschodnich ziem Polski współczesnej pokutuje obecnie za błędy Rosji carskiej. Narazie niema widoków na złagodzenie polsko-rosyjskiej waśni. Lecz dążyć do porozumienia trzeba, przyczem Rosja domagać się powinna od Polski zaniechania poparcia ruchu ukraińskiego i dokonania plebiscytu w Małopolsce.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Prawda 30.XII. donosi, że komitet wykonawczy międzynarodówki związków zawodowych w Moskwie utworzył specjalny sekretarjat dla spraw młodzieży. Sekretarjat ten będzie dążyć do zjednoczenia akcji zawodowych organizacyj młodzieży robotniczej w różnych krajach.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Poslednija Nowosti 26.XII. Komu potrzebna jest Rosja bolszewicka (koresp. z Warszawy).

Zakł. Gr. Prac. Dr., S. z o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40.

Drukowane na prawach rękopisu.